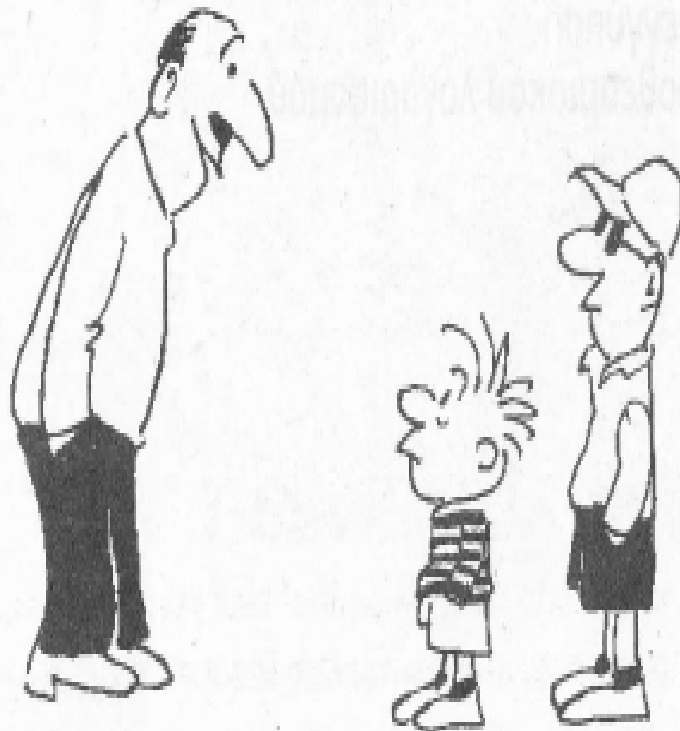

Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική

ΕΣΥ ΕΙΣΑΙ ΡΕ, ΠΟΥ ΛΕΣ ΑΣΤΕΙΑΣ;
ΓΙΑ ΠΕΣΜΑΣ ΕΝΑ!

γ

ΛΕΝΕ
ΚΥΡΙΕ
ΟΤΙ ΘΑ
ΓΙΝΟΥΜΕ
ΚΡΑΤΟΣ!

γ

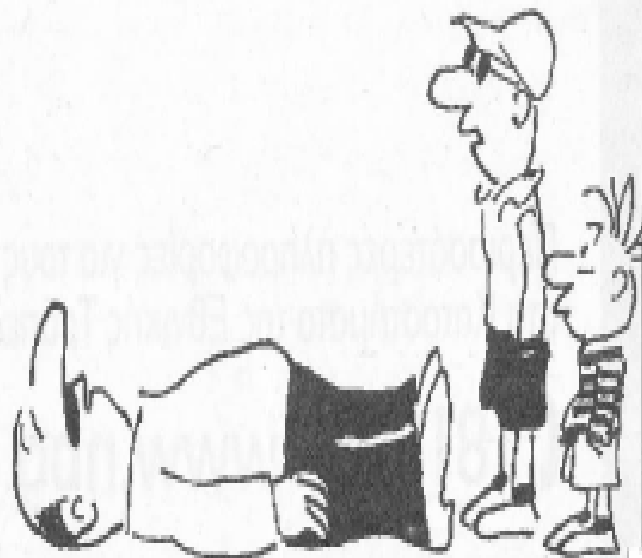
ΤΙ ΕΠΑΘΕ
ΑΥΤΟΣ;

γ

ΠΕΘΑΝΕ
ΑΠΟ ΤΑ
ΓΕΛΙΑ!

γ

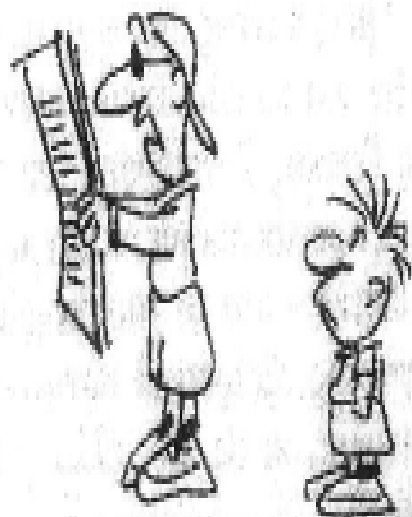

ΝΕΑ

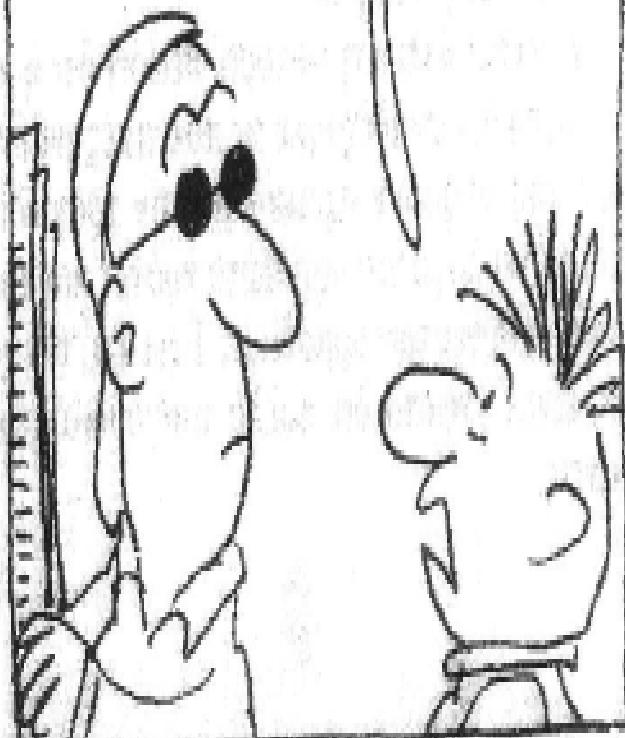
27-12-2010

Του Κώστα Μητρόπουλου

ΜΠΑΝΑΝΙΑ
ΕΙΜΑΣΤΕ!

ΘΑ ΠΑΡΩ ΚΑΙ ΡΟΤΗΣΟ
ΤΟΝ ΠΑΠΠΟΥ
ΓΙΑΤΙ ΤΟΣΑ ΧΡΟΝΙΑ
ΔΕΝ ΦΤΙΑΞΑΝΕ ΚΡΑΤΟΣ!

ΜΗ ΠΑΣ ΡΕ ΜΠΑΖΟ!
ΘΑ ΣΟΥ ΠΕΙ
ΝΑ ΤΟ ΦΤΙΑΞΟΥΜΕ
ΕΜΕΙΣ!

Τι είναι η δημόσια οικονομική

- Η Δημόσια Οικονομική μελετά το ρόλο του δημόσιου τομέα, του κράτους δηλαδή στην οικονομία.
- Βασική έμφαση δίνεται στο ρόλο των δημόσιων δαπανών και της φορολογίας.
- Η Δημόσια Οικονομική εξετάζει επίσης τις μικροοικονομικές λειτουργίες της κυβέρνησης, τον τρόπο δηλαδή που η κυβέρνηση επιδιώκει να επηρεάσει την κατανομή των πόρων και τη διανομή του εισοδήματος.

Τι είναι η δημόσια οικονομική

- **Η Δημόσια οικονομική εξετάζει επίσης τον σταθεροποιητικό ρόλο που παίζει η κυβέρνηση στις διακυμάνσεις που παρουσιάζει η οικονομία. Το θέμα αυτό εξετάζει πλέον η μακροοικονομική ανάλυση και γι' αυτό στο μάθημα αυτό θα ασχοληθούμε μόνο με τις μικροοικονομικές λειτουργίες του κράτους.**

Φύση κράτους και ιδιωτικού τομέα

ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ

ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ

ΔΙΑΝΟΜΗ

ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ

Φύση κράτους και ιδιωτικού τομέα

ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΓΑΘΑ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ

ΔΙΑΝΟΜΗ

ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ

Απόψεις για το ρόλο του κράτους

- **Οργανική άποψη**–Η κοινωνία θεωρείται ότι είναι πάνω από το άτομο. Οι στόχοι της κοινωνίας τίθενται από την κυβέρνηση.
- **Μηχανιστική άποψη**–Το κράτος είναι ένα όργανο που δημιουργήθηκε από τα άτομα για να επιτύχουν καλύτερα τις ατομικές τους επιδιώξεις. Στο επίκεντρο είναι το άτομο και όχι η ομάδα.
- Την τελευταία άποψη θα ακολουθήσουμε στο μεγαλύτερο μέρος αυτού του μαθήματος.

Απόψεις για το ρόλο του κράτους

- **Οι (ακραίοι) φιλελεύθεροι πιστεύουν σε ένα πολύ περιορισμένο ρόλο του κράτους και είναι εναντίον κάθε ενεργού ρόλου του κράτους στην οικονομία.**
- **Οι σοσιαλδημοκράτες, από την άλλη πλευρά, πιστεύουν ότι η ουσιαστική παρέμβαση του κράτους είναι απαραίτητη για την ευημερία των ατόμων.**

Το νομικό πλαίσιο

- Οι βασικές οικονομικές λειτουργίες του κράτους διατυπώνονται στο Σύνταγμα της Ελλάδος. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά το ρόλο του κράτους στην οικονομία, στο άρθρο 106 του Συντάγματος τονίζονται τα εξής:
- «Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας».

Το νομικό πλαίσιο

- **Χαράσσοντας τα όρια της δράσης του ιδιωτικού τομέα το Σύνταγμα ορίζει ότι: Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας.**
- **Από την πιο πάνω διατύπωση είναι σαφές ότι ο ρόλος του κράτους στην οικονομία μπορεί να είναι πολύ ευρύς και άπτεται όλων σχεδόν των τομέων οικονομικής δραστηριότητας.**

Το νομικό πλαίσιο

- Για την προστασία της ιδιωτικής περιουσίας το Σύνταγμα αναφέρει (άρθρο 17):
- «Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος».
- «Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση....»

Το νομικό πλαίσιο

- Πέρα από τις πιο πάνω γενικές διατάξεις, το κράτος είναι υποχρεωμένο να διασφαλίζει και μια σειρά από δικαιώματα με σημαντικές επιπτώσεις στη λειτουργία της οικονομίας. Έτσι, με βάση το άρθρο 22,
- «Η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το Κράτος, που μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών... Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας».

Το νομικό πλαίσιο

- **Ακόμη με βάση το ίδιο άρθρο, παράγραφος 5:**
- **«Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει»**
- **και με βάση το άρθρο 16**
- **«Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το Κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που διακρίνονται, καθώς και αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή ειδική προστασία, ανάλογα με τις ικανότητές τους».**

Το νομικό πλαίσιο

- Πώς χρηματοδοτούνται όμως όλες αυτές οι δραστηριότητες του κράτους; Σύμφωνα με το άρθρο 4, που αναφέρεται στην ισότητα των πολιτών
- «Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους».
- Για να επιτελέσει μάλιστα αυτές τις δραστηριότητες το κράτος συντάσσει προϋπολογισμό και όπως επιτάσσει το άρθρο 79, στον προϋπολογισμό πρέπει να αναγράφονται «όλα τα έσοδα και έξοδα του Κράτους για το επόμενο έτος».

Το νομικό πλαίσιο

- Ο προϋπολογισμός πρέπει να ψηφιστεί από την Ολομέλεια της Βουλής και η καταψήφιση του σημαίνει και άρση της εμπιστοσύνης της Βουλής προς την κυβέρνηση. Επιπλέον η κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη, το αργότερο μέσα σε ένα έτος από τη λήξη του οικονομικού έτους να καταθέτει στη Βουλή απολογισμό και γενικό ισολογισμό του κράτους, που συνοδεύονται από έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το μέγεθος του κράτους

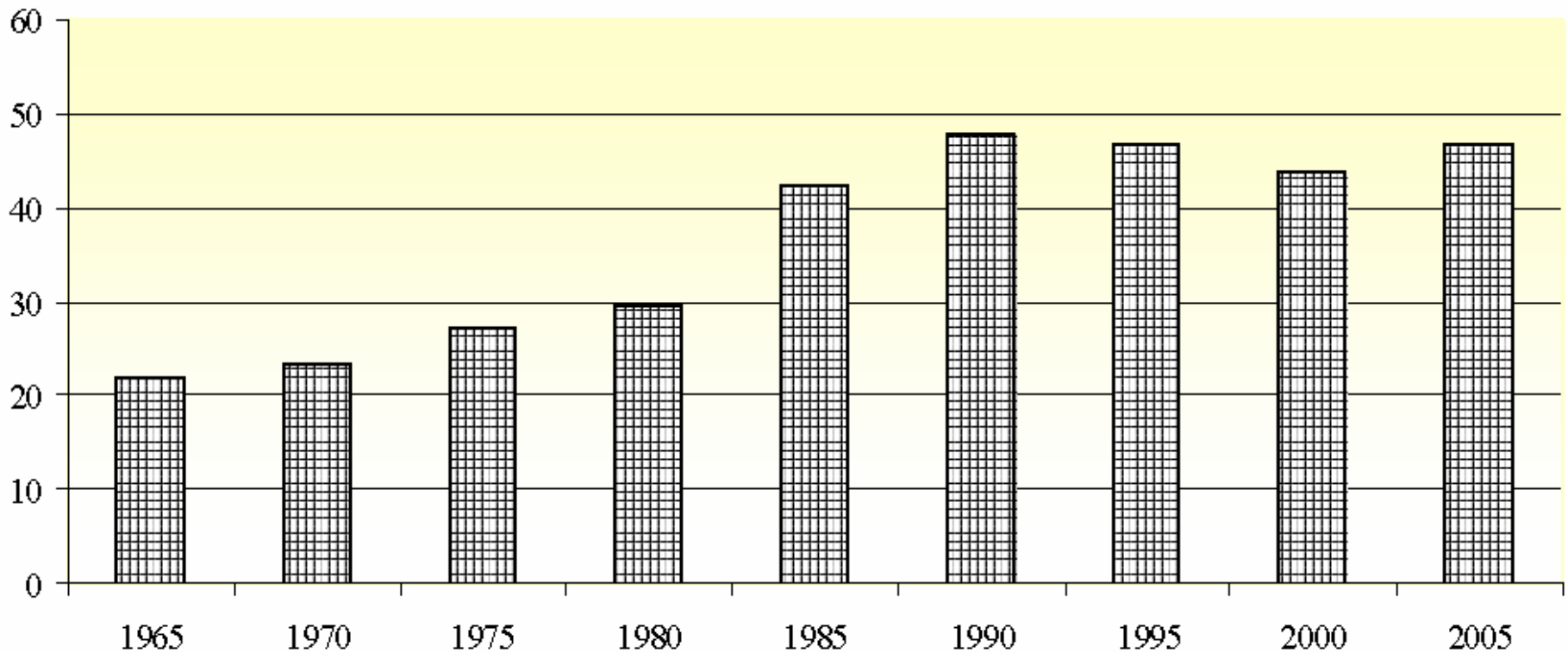
- Η μέτρηση της έκτασης της κρατικής δραστηριότητας δεν είναι θέμα χωρίς αμφισβητήσεις.
- Το κράτος πέρα από τα χρηματικά ποσά που δαπανά και τα οποία είναι εύκολα μετρήσιμα, ασκεί πλήθος άλλων δραστηριοτήτων οι οποίες δεν είναι εύκολο να αποτιμηθούν σε χρήμα., π.χ. ρυθμίσεις στην οικονομική ζωή, χορήγηση αδειών, κανόνες που αφορούν την υγεία, τις συνθήκες εργασίας, τη ρύπανση του περιβάλλοντος, κ.ο.κ.

Το μέγεθος του κράτους

- Γι' αυτό και οι περισσότερες χώρες έχουν συμφωνήσει ότι ένας δείκτης, που συλλαμβάνει σε κάποιο μεγάλο βαθμό, την έκταση της κρατικής δραστηριότητας είναι εκείνος των δαπανών της γενικής κυβέρνησης. Ο δείκτης αυτός θεωρείται σχετικά αξιόπιστος και για συγκρίσεις μεταξύ χωρών.
- Ένας άλλος παρόμοιος δείκτης είναι εκείνος των εσόδων του κράτους.
- Μερικοί τέτοιοι δείκτες παρουσιάζονται στη συνέχεια

Δημόσιες δαπάνες

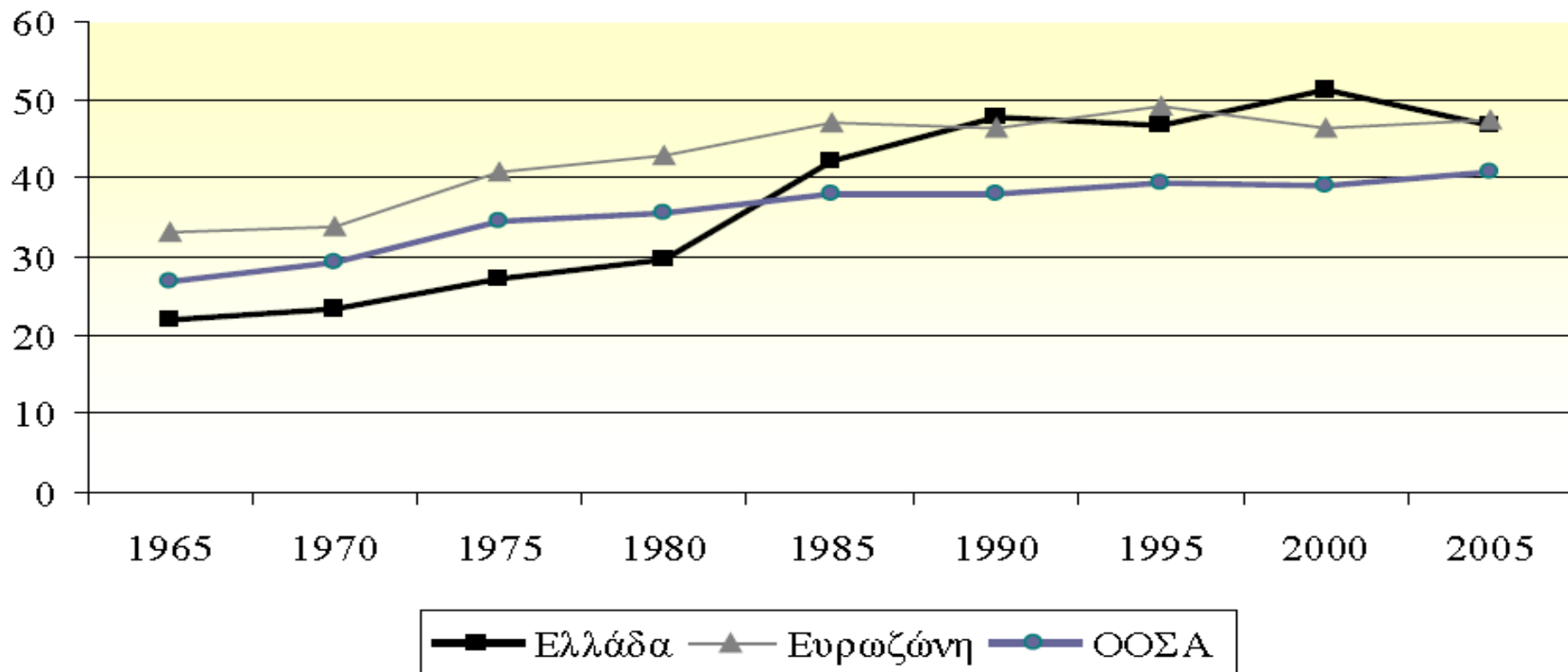
Διάγραμμα 1.1
Ελλάδα: Εξέλιξη δημόσιων δαπανών (% ΑΕΠ)

Εξέλιξη δημόσιων δαπανών

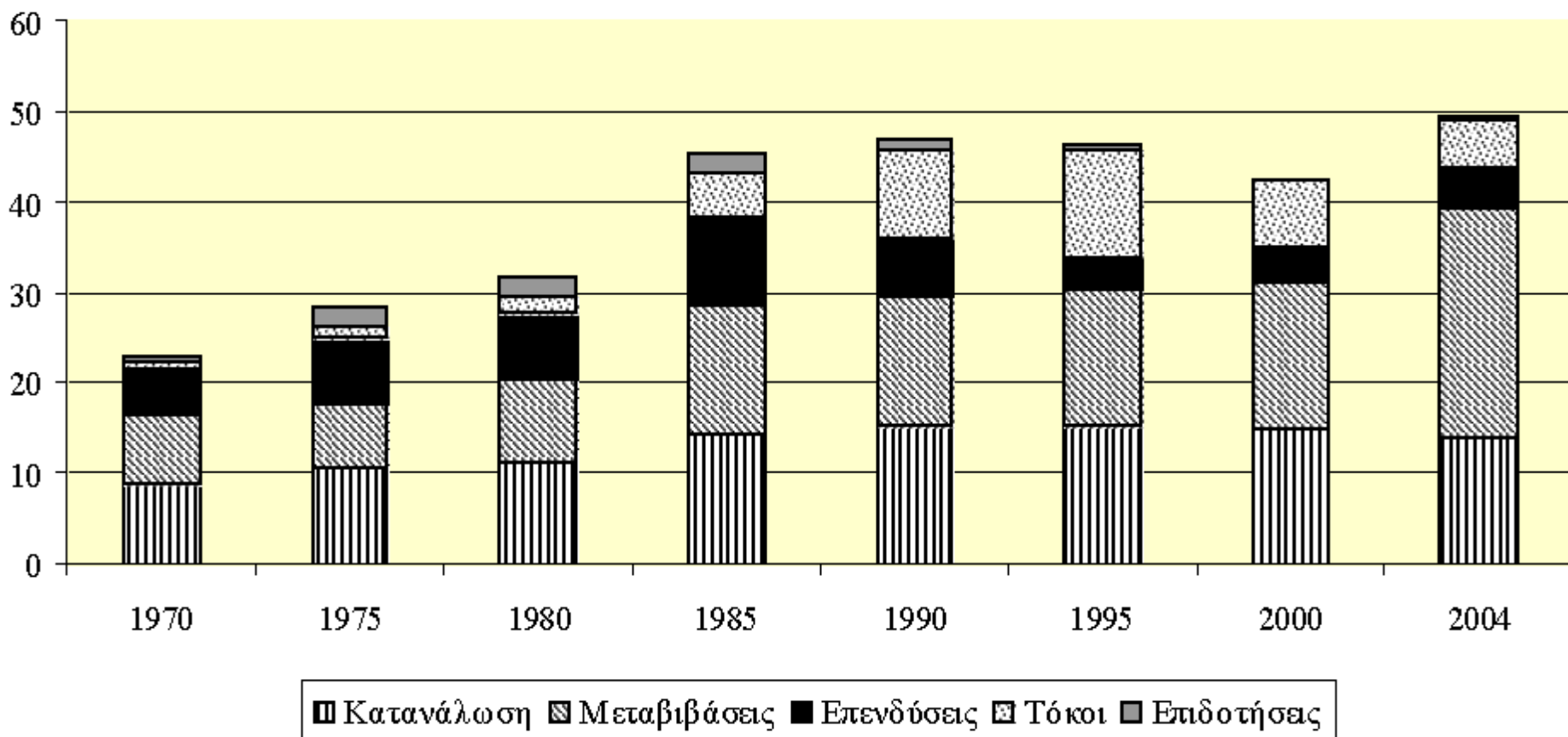
Διάγραμμα 1.2

Εξέλιξη δημόσιων δαπανών, ως % του ΑΕΠ, σε Ελλάδα, Ευρωζώνη και ΟΟΣΑ

Εξέλιξη δημόσιων δαπανών κατά κατηγορίες

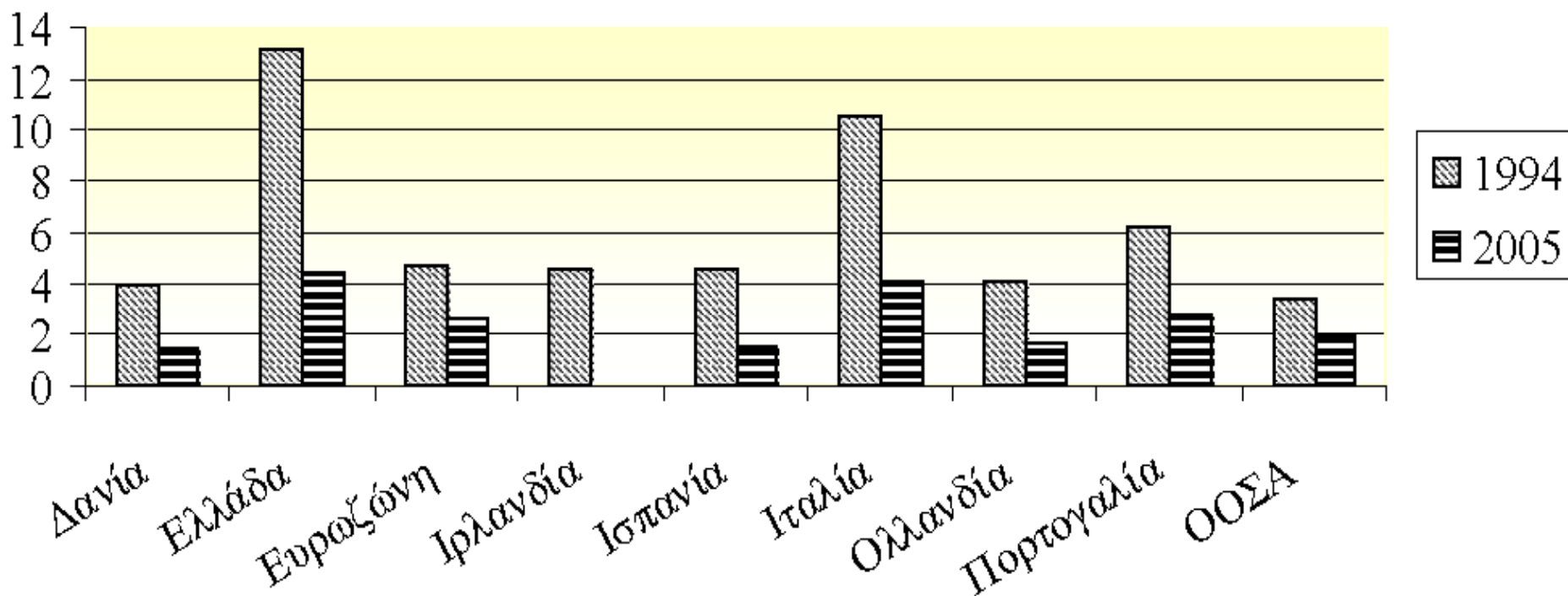
Διάγραμμα 1.3. Ελλάδα: Εξέλιξη δημόσιων δαπανών κατά κύριες κατηγορίες, ως % ΑΕΠ

Δημόσιες δαπάνες για τόκους

Διάγραμμα 1.4

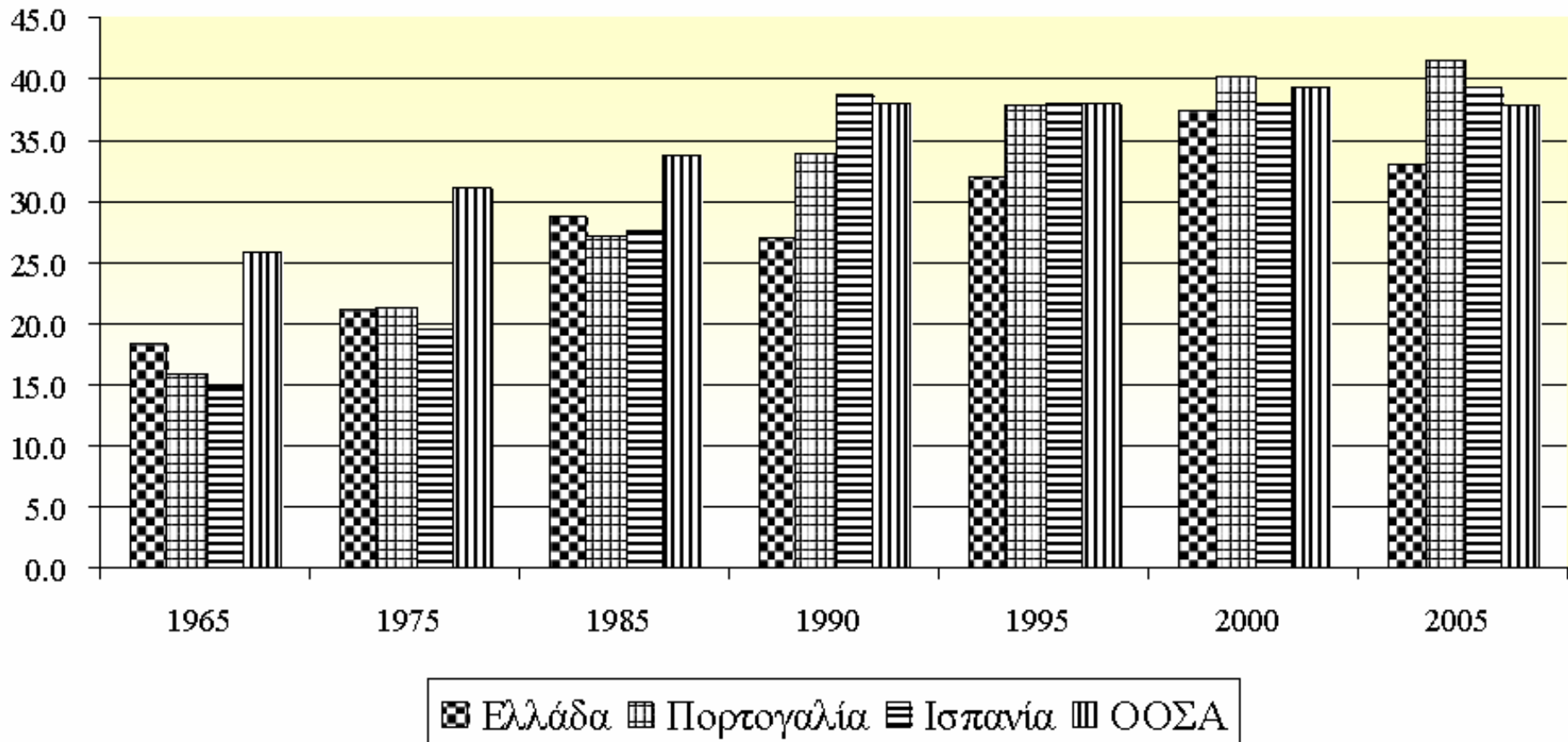
Δαπάνες για τόκους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους (%ΑΕΠ)

Κρατικά έσοδα

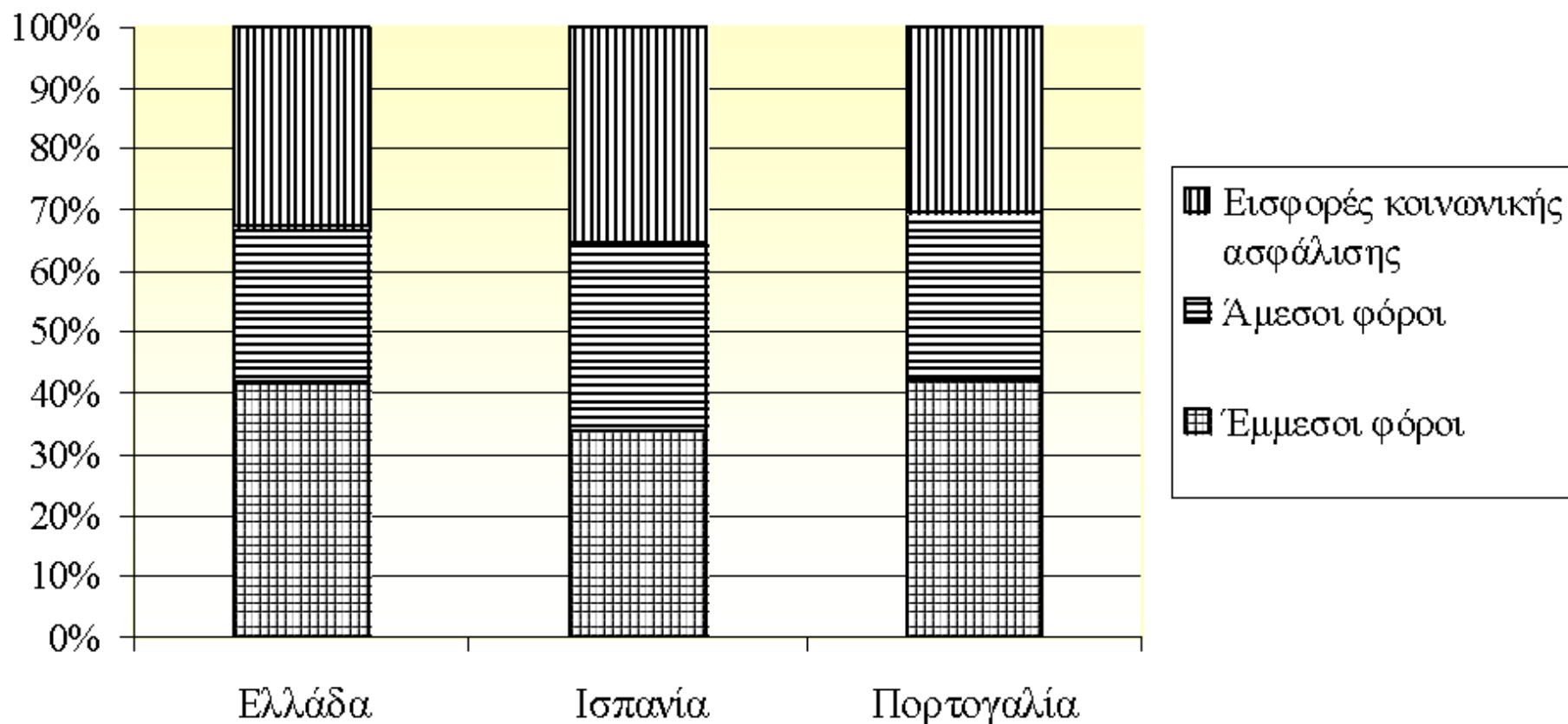
Διάγραμμα 1.5
Εξέλιξη εσόδων του προϋπολογισμού (%ΑΕΠ)

Σύνθεση φορολογικών εσόδων

Διάγραμμα 1.6

Σύνθεση φορολογικών εσόδων, (Μ.Ο 1995-2004)

Έρευνα στη Δημόσια Οικονομική

- **Περιοδικά για τη Δημόσια Οικονομική**
- **Fiscal Studies**
- **Journal of Public Economics**
- **International Tax and Public Finance**
- **National Tax Journal**
- **Public Finance**
- **Public Finance Review**
- **Journal of Public Economic Theory**

Έρευνα στη Δημόσια Οικονομική

- Επίσης, τα σημαντικότερα οικονομικά περιοδικά γενικού περιεχομένου συχνά δημοσιεύουν άρθρα που ασχολούνται με θέματα Δημόσιας Οικονομικής. Μερικά απ' αυτά είναι:
- **American Economic Review**
- **Journal of Economic Perspectives**
- **Journal of Political Economy**
- **Quarterly Journal of Economics**
- **Review of Economics and Statistics**
- **Economic Journal**

Έρευνα στη Δημόσια Οικονομική

- Πολλά στατιστικά δεδομένα και αναλύσεις των δημόσιων οικονομικών της Ελλάδας και άλλων χωρών μπορείτε να βρείτε στις ιστοσελίδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΟΟΣΑ και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Πιο συγκεκριμένα, οι ιστοσελίδες τις οποίες μπορείτε να συμβουλευτείτε είναι οι εξής:

http://ec.europa.eu/economy_finance

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation

<http://www.oecd.org>

<http://www.imf.org>

Έρευνα στη Δημόσια Οικονομική

Για στοιχεία που αφορούν την Ελλάδα μπορείτε να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών <http://mnec.org>, όπου θα βρείτε και συνδέσμους για την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία και το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Τέλος, πολύ χρήσιμη μπορεί να σας είναι και η ιστοσελίδα της Τράπεζας της Ελλάδος <http://www.bankofgreece.gr> Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι ιστοσελίδες ερευνητικών ιδρυμάτων όπως του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) <http://www.kepe.gr> και του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), <http://www.iobe.gr>.